

Körsbär, plommon m.fl.
Svampsjukdomar

BLOM- OCH GRENTORKA ELLER GRÅ MONILIA

Under fuktiga vårar med mycket regn under blomningsperioden kan blom- och grentorka, som orsakas av svampen *Monilia laxa*, vara en svår skadegörare. Den kallas också grå monilia efter de gråa sporkuddar som bildas på angripna växtdelar. Surkörsbärssorten Kelleris 16 och rosenmandel, *Prunus triloba*, är exempel på växter som är mycket känsliga för denna sjukdom. Sjukdomen är känd framför allt från många arter och sorter av *Prunus* men den förekommer även på vissa sorter av äpple.

Skadebild

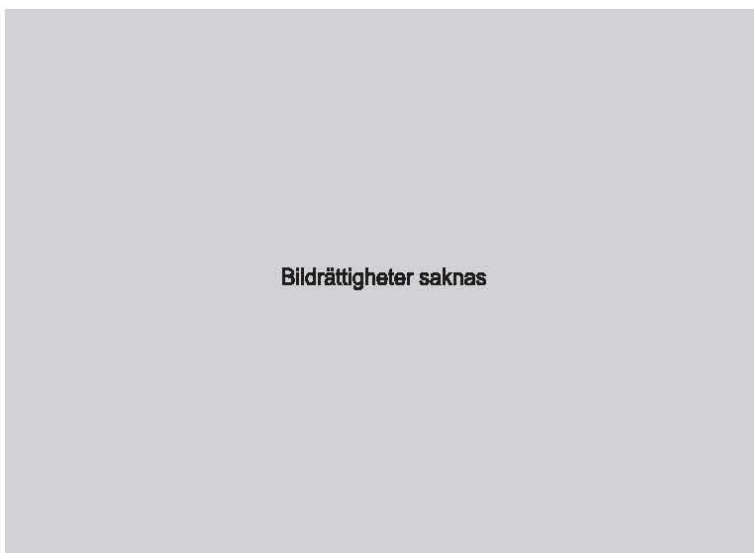
Efter blomningen vissnar blommor eller blomdelar och hänger kvar på trädet. Angripna skott dör och blir bruna med intorkade, kvarhängande blad. Svåra skott- och grenangrepp är vanliga på surkörsbär och rosenmandel. Hos äpple visar sig symptomen som vissna blomklasar och döda fruktsporrar, vilket kan gå ut över skörden. På körsbär, plommon, persika och aprikos kan denna *Monilia*-art även orsaka röta på frukterna.

Biologi

Svampen övervintrar huvudsakligen i angripna grenar, där den börjar bilda sporer om våren. Under blomningen infekteras ståndare, pistiller eller kronblad. Från angripna blommor kan svampen växa vidare ner genom fruktsporrar och grenar och döda dessa.

Även frukter kan angripas (stenfrukter). Grå monilia drabbar hos körsbär framför allt omogna frukter, medan mogna frukter oftare angrips av *Monilia fructigena*, som ger upphov till sjukdomen fruktmögel eller gul monilia, se faktablad 75 T. I plommon är fruktmögel vanligare men angrepp av *Monilia laxa* kan också förekomma.

Från angripna vävnader växer snart gråa sporkuddar fram. Sporer sprids med vind, vattenstänk eller insekter. Måttlig värme och hög luftfuktighet gynnar angrepp. Regn under blomningsperioden är speciellt gynnsamt. Svampen

Angrepp av blom- och grentorka på surkörsbärssorten 'Kelleris 16'. Döda blommor och blad hänger kvar på trädet.

angriper företrädesvis i skadade vävnader, där såren lämnar god fuktighet och näring. Dessa betingelser finner svampen också i oskadade blomdelar, därav blominfektionerna, men angrepp kan ske i sår av olika slag under hela säsongen. Nyare, utländsk forskning har visat att angrepp på frukter sker genom "mikrosprickor" och att svampen inte kan växa in genom oskadad kutikula. Av denna anledning finner man ofta rekommendationer att undvika skador genom att bekämpa insekter.

Angreppen blir allvarligare om sorten har en lång blomningsperiod samt vid intensiv blomning.

Blom- och grentorka kan angripa alla fruktslag: körsbär, äpple, plommon, persika och aprikos. Hos oss drabbas särskilt surkörsbär svårt. Olika sorter är olika mottagliga. Bland körsbären är Kelleris 16 särskilt känslig och av äpplesorterna

hör Alice och Gravensteiner till de mest mottagliga.

Bland prydnadsväxterna är rosenmandel särskilt känslig. Hela träden eller buskarna kan torka in. Det vanliga japanska körsbäret 'Kanzan' kan enligt engelska uppgifter angripas svårt med symptom som döda blomklasar och sporrar som följd. Även *Prunus tomentosa* och *P. kurilensis* 'Ruby' kan angripas.

På experimentell väg har även andra växtslag från olika växtfamiljer kunnat infekteras.

Åtgärder

Kulturåtgärder

Undvik mottagliga sorter, se ovan.

Bland surkörsbärssorterna anses följande vara förhållandevis motståndskraftiga: 'Fanal', 'Tschernokorka', 'Nordia' och 'Stevnsbær Brigitte'. 'Fanal' är dock känslig för stam- och bladbakterios, *Pseudomonas syringae* p.v. *mors-prunorum* (i södra Sverige).

Skär bort angripna grenar en bit in på frisk ved så snart som möjligt, innan svampen har hunnit sprida sig långt ned i grenarna. Angripna sporrar skärs bort intill den friska grenen. Tag bort frukt-mumier om sådana finns. Beskär träden för att få in ljus och luft och gallra frukten, så att den inte sitter för tätt. Undvik frostlänta lägen. Bekämpa insekter (färre sår).

Kemisk bekämpning

I yrkesfruktodling rekommenderas besprutningar mot *M. laxa* med bitertanol (Baycor 25 WP, klass 2L). Om väderleken är fuktig under blomningstiden kan 1–2 behandlingar behövas. Vid kylig väderlek blir blomningen utdragen och två behandlingar kan vara nödvändiga för att få tillfredsställande effekt. Behandling av frukt får ej ske senare än 14 dagar före skörd. Körsbär och plommon dock 21 dagar före skörd.

Biologisk bekämpning

Inom utländsk forskning har man arbetat med dessa frågor men praktiska rekommendationer saknas ännu. Forskning om *Monilia laxa* pågår framför allt i södra och sydöstra Europa i länder med ekonomiskt betydelsefull produktion av persikor, aprikoser, nektariner och surkörsbär.

Litteratur

Byrde, R.J.W. & Willets, H.J. 1977. The Brown Rot Fungi of Fruit. Oxford.

Nilsson, L. & Åhman, G. 1987. Kompendium i växtpatologi. Sjukdomar hos trädgårdsväxterna. Alnarp.

Norin, I. 1997. SLU, Inst. för växtskyddsvetenskap, Alnarp. Personlig kontakt.

Text: Ingrid Åkesson

SLU, MOVIMUM

Box 54, 230 53 Alnarp

Tel: 040-41 52 01

Fax: 040-46 08 45

e-post: ingrid.akesson@movium.slu.se

Maj 1997 rev.

Foto: Tomas Lagerström

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU Inst. för entomologi. Tel 018-67 23 47.

ISSN 0281-8566

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvarig utgivare:

Maj-Lis Pettersson

Redaktörer:

Jordbruk:
Ulla Ekström, Alnarp
Maj-Lis Pettersson, Uppsala
Trädgård:
Maj-Lis Pettersson

Distribution:

SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tel. 018-67 11 00
Fax. 018-67 28 54